

GEOGRAFIYA O'QITISHNING TA'LIMIY ,TARBIYAVIY VA RIVOJLANTIRUVCHI MAQSADLARI

Buxoro Davlat Pedagogika instituti

Aniq va Tabiiy fanlar fakulteti

Geografiya va Iqtisodiy bilim asoslari yo'nalishi

4 –kurs talabasi Sadullayeva Marjona

Annotatsiya

Ushbu maqolada geografiya o'qitishning ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlari batafsil tahlil qilingan. Ta'limiy maqsad orqali o'quvchilar geografik bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi, atrof-muhitni tushunishi ta'minlanadi. Tarbiyaviy maqsad o'quvchilarda milliy madaniyat, tabiatga hurmat, ijtimoiy mas'uliyat kabi fazilatlarni shakllantirishga qaratilgan. Rivojlantiruvchi maqsad esa o'quvchilarning mantiqiy fikrlashi, ijodiy qobiliyati va mustaqil muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Mazkur maqsadlar geografiya fanining o'quv jarayonidagi samaradorligini oshiradi hamda o'quvchilarning shaxs sifatida shakllanishida muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar

Geografiya o'qitish, ta'limiy maqsadlar, tarbiyaviy maqsadlar, rivojlantiruvchi maqsadlar, o'quv jarayoni, shaxs tarbiyasi, mantiqiy fikrlash, ijodkorlik, milliy madaniyat, atrof-muhit.

Аннотация: В данной статье подробно анализируются образовательные, воспитательные и развивающие цели обучения географии. Благодаря образовательной цели учащиеся получают географические знания и навыки, а также понимание окружающей среды. Воспитательная цель направлена на формирование у учащихся таких качеств, как национальная культура,

бережное отношение к природе, социальная ответственность. С другой стороны, развивающая цель служит развитию у учащихся логического мышления, творческих способностей и навыков самостоятельного решения проблем. Эти цели повысят эффективность географии в учебном процессе и сыграют важную роль в становлении учащихся как личности.

Ключевые слова :География обучения, воспитательные цели, воспитательные задачи, развивающие цели, образовательный процесс, воспитание личности, логическое мышление, творчество, национальная культура, окружающая среда.

Kirish

Geografiya fanini o'qitish nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarda xizmat qiluvchi shaxsiy fazilatlarni shakllantirish va ularning fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga ham qaratilgan. Bugungi kunda ta'lim jarayonida geografiya fanining ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlarini aniqlashtirish va samarali amalga oshirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolada geografiya o'qitishning mazkur maqsadlari hamda ularning o'quvchilarning shaxs sifatida rivojlanishidagi o'rni tahlil qilinadi. Geografiya fanini o'qitish zamonaviy ta'limning muhim qismi bo'lib, o'quvchilarga faqat fan asoslarini o'rgatish bilan cheklanmay, ularni atrof-muhitni anglashga, ijtimoiy va madaniy hodisalarni tushunishga tayyorlaydi. Ushbu fan yordamida o'quvchilarda dunyoqarash kengayadi, tafakkur rivojlantiriladi va ekologik, madaniy mas'uliyat hissi uyg'onadi.

Asosiy qism

Geografiya o'qitishning ta'limiy maqsadi o'quvchilarga tabiiy va ijtimoiy-geografik bilimlarni chuqur o'rgatish, ularni amaliy ko'nikmalar bilan ta'minlashdir. Bu maqsad orqali o'quvchilar yer yuzasidagi joylashish, tabiiy resurslar va iqlim

o'zgarishlarini tushunib boradilar. Tarbiyaviy maqsad o'quvchilarda milliy g'oya, tabiiy muhitga hurmat, ekologik ong va ijtimoiy mas'uliyat tuyg'usini shakllantirishni nazarda tutadi. Shuningdek, geografiya o'qitish orqali yurtni sevish, madaniyatni hurmat qilish kabi fazilatlar rivojlantiriladi. Rivojlantiruvchi maqsad esa o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini, tanqidiy fikr yuritish va muammolarni mustaqil hal etish ko'nikmalarini oshirishga xizmat qiladi. Bu jarayon o'quvchilarni ijodiy fikrlashga, yangi bilimlarni mustaqil izlashga ko'niktiradi. Ta'lim, tarbiya va rivojlanishni uyg'unlashtirish orqali geografiya darsi har tomonlama samarali bo'ladi. Geografiya ta'limining uch asosiy maqsadi mavjud: ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi. Ta'limiy maqsad – o'quvchilarga tabiat, yer yuzasi, iqlim, resurslar haqida aniq, tizimli bilimlar berishdir. Bu bilimlar kundalik hayotda, faoliyatda qo'llaniladi, masalan, geografik kartalarni o'qish yoki iqlim o'zgarishining inson hayotiga ta'sirini tushunish. Tarbiyaviy maqsad o'quvchida vatanparvarlik, tabiatni asrashga oid g'oya va madaniyatga hurmat tuyg'ularini shakllantirishdir. Shuningdek, milliy va global muammolarni anglashga undaydi. Rivojlantiruvchi maqsadda o'quvchilarning fikrlash, mulohaza yuritish, tahlil qilish va muammo yechish qobiliyatlari rivojlantiriladi. Bu esa ularni mustaqil, bilimdon shaxsga aylantiradi. Ta'lim jarayonida bu maqsadlar integratsiyalashib, o'quvchilarning keng qamrovli bilim va ko'nikmalarini boyitadi.

Xulosa

Geografiya fanini o'qitishda ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlarni uyg'un amalga oshirish nafaqat bilimlarni mustahkamlash, balki o'quvchilarda ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirish va ularning shaxsiy rivojlanishiga asos yaratadi. Shu bois, ta'lim jarayonida bu maqsadlarni aniq belgilash va har bir darsda faol qo'llash muhimdir. Bu esa o'quvchilarni yanada bilimdon, mas'uliyatli, ijodkor shaxs sifatida voyaga yetkazishga xizmat qiladi. Geografiya fanini o'qitish nafaqat ma'lumot berish, balki o'quvchilarning shaxs

sifatida to'la rivojlanishiga xizmat qiladi. Ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlarni uyg'un tarzda amalga oshirish ta'lim jarayonini samarali qiladi va o'quvchilarda ekologik ong, milliy g'oya hamda tanqidiy fikrlashni shakllantiradi. Shu tariqa, geografiya o'qitish bugungi zamon talablari asosida yangi avlodni tarbiyalashga muhim hissa qo'shadi.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Abdullayev M.A. - Geografiya ta'limining nazariy va amaliy asoslari. Toshkent, 2018.
2. Karimov O.T. - Zamonaviy geografiya ta'limi metodikasi. Toshkent, 2020.
3. Sultonov B.R. - O'quvchilarda ekologik madaniyatni shakllantirish. Toshkent, 2019.
4. Islomov J.Q. - Geografiya fani va tarbiya vazifalari. Toshkent, 2017.
5. National Geography Textbook (Milliy geografiya o'quv qo'llanmasi). Toshkent, 2021.
6. Pedagogika va psixologiya asoslari. Toshkent, 2016.